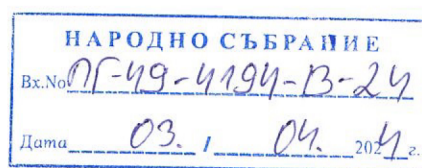

До

Председателя на Народното събрание

Комисията по бюджет и финанси

Комисия по икономическа политика и иновации

Парламентарна група ВЪЗРАЖДАНЕ

Сигнал относно надеждността на данните на НСИ

Уважаеми дами и господа,

На 27 март, 2024 г. в рамките на изслушване, иницирано от представители на парламентарната група на ВЪЗРАЖДАНЕ, народните представители зададоха въпроси на Председателя на Националния Статистически Институт г-н Атанас Атанасов относно методологията и надеждността на статистическите данни. Един от въпросите беше дали Евростат има забележки относно качеството на данните. Г-н Атанасов отговори, че забележки няма.

Всъщност има.

Между НСИ и Евростат тече оживена кореспонденция за подобряване на качеството на националните сметки: БВП, потребление, инвестиции, внос, износ, доходи и разходи. На 22 декември, 2022 г. г-н Атанасов е изпратил писмо до председателя на Евростат г-жа Мариана Коцева за предприетите мерки по подобряване на качеството на националните сметки на Р. Българияте и сроковете за изпълнение на мерките.

Писмото подсказва, че НСИ има проблеми с качеството на националните сметки и Евростат изисква конкретни мерки и срокове за тяхното отстраняване (прилагаме писмото).

Съществена слабост на националните сметки е, че от 2014 г. насам НСИ не произвежда таблици ресурс-използване. Таблиците ресурс-използване са много важна част от националните сметки. Те балансират компонентите на БВП (производство, потребление, инвестиции, внос и износ) на ниво продукти и икономически дейности. Таблиците ресурс-използване са мощен инструмент за анализ на процесите в производствената система, потреблението, инвестициите и външната търговия, а също така и за подобряване на точността на изчислението на БВП. Тъй като последната таблица ресурс-използване, която може да се види на страницата на НСИ е от 2014 г. е интересно да се разбере до къде е стигнала работата по таблиците ресурс-използване, кога ще бъдат публикувани нови данни и дали ще бъде изчислен динамичния ред назад.

Икономически статистики

Бихме искали да обърнем внимание на още един съществен проблем: качеството на оценките на доходите и разходите на домакинствата, събирани с наблюдението на домакинските бюджети. Изследването на домакинските бюджети е важен източник на данни, които се използват за определяне на линията на бедност, както и за изчисляване на индекса на потребителските цени. Домакинските бюджети задават теглата, с които се претеглят индексите на индивидуалните стоки и услуги когато се агрегират в индекс на цени на стокони групи и общ индекс на потребителските цени.

Надеждна ли е статистиката на домакинските бюджети?

Следното сравнение дава повод за размисъл. Потребителските разходи на домакинствата според статистиката на домакинските бюджети, са били 52 475 млн. лева през 2023 г. През същата година според националните сметки индивидуалните потребителски разходи на домакинствата са били 109 068 млн. лева. Тези две числа не би трябвало да се различават много защото се отнасят до едно и също нещо: индивидуално потребление на домакинствата в Р. България.

Между двете оценки има някои методологични разлики. Например националните сметки включват условната рента в потребителските разходи. Статистиката на домакинските бюджети не включва условната рента. Да поясним: условната рента е цената, която домакинството би платило за използването на жилище, ако живееше под наем. Когато домакинството живее в собствено жилище се смята условна рента. Рентата е условна, защото няма сделка между собственик и наемател. Самият факт, че домакинството живее в собствено жилище генерира част от БВП, а именно условната рента. Но условната рента е някъде между един и два милиарда лева, не е 50 милиарда каквато е разликата между национални сметки и домакински бюджети.

Голямата разлика между потребителските разходи на домакинствата в националните сметки и в статистиката на домакинските бюджети подсказва, че показателите, основани на домакинските бюджети са изключително ненадеждни. В същото време статистиката на домакинските бюджети се използва за оценка на важни макроикономически показатели и правене на икономически политики. Можем да си представим качеството на икономически политики основани на грешни данни.

В отворено писмо до председателя на КЕВР и до омбудсмана на Р. България г-н Атанасов изразява несъгласие с твърдението на г-н Ивайло Касчиев, директор на „ВиК услуги“ в КЕВР, че данните за доходите, представяни от НСИ са с висока степен на грешка и не са коректни“. Същността на несъгласието е следната: броят на наблюдаваните домакинства в малките области (слабо населените) е много малък и по тази причина доходите в тези области са подценени. Извадката от домакински бюджети подценява доходите в малките области, но оценява добре доходите (следователно и разходите) в големите области. По тази причина, продължава г-н Атанасов по-добре е да се използва друго статистическо изследване, а именно Статистика на доходите и условията на живот. Доходите, получени в

това изследване са по-подходящи в сравнение с доходите, получени от наблюдението на домакинските бюджети. По този повод възникват два въпроса: има ли смисъл две различни изследвания на НСИ да оценяват едно и също нещо, а именно доходите на домакинствата. Второ, как може доходите на домакинствата да са представителни за едни цели, например за дефинирани на линията на бедност, и да не са представителни за други цели? Всеки показател, произведен от НСИ трябва да може да използва без уговорки и условия. Защо данъкоплатецът плаща около 1 млн. лева всяка година за изследване на домакинските бюджети, но получените данни не са надеждни и понякога може да се използват и понякога не могат? По-прагматичният подход е да се обединят двете изследвания. А не да се обяснява кога да се използват данните от едното изследване и кога от другото изследване. Няма смисъл две изследвания с два отделни бюджета да смятат едно и също нещо: доходите на домакинствата.

Накрая ще приведем още един пример, който показва стандартите на работа в НСИ.

На страницата си НСИ е публикувал данни за бедствията и аварияте. Според посочените в метаданните мерни единици - брой; хил. левове; километри; кв. километри; тонове и декари – потребителят очаква, че данните се отнасят до засегнатите лица, материалните щети, финансовите загуби и средствата за справяне с пораженията. Такава би трябвало да е публикуваната информация според методологията на статистическото изследване на кризисните събития. Когато отворим таблицата с данни виждаме следните показатели: брой кризисни събития, загинали хора и пострадали хора от кризисните събития. Няма нищо от това, което пише в методологията на изследването, а е ценно да се знае: материални щети, финансово измерения на щетите...но пък Годишният доклад за изпълнението на държавния бюджет на Министерство на финансите е посочена като източник на информация. Такова дълбоко разминаване между писана методология на изследване и получени данни от същото изследване няма смислено обяснение и поражда съмнение в цялостната работа на НСИ.

Надяваме се тази информация да Ви помогне в случай, че използвате данните на НСИ.

С уважение

Електронен адрес за контакти

Електронен адрес за контакти

Бивши дългогодишни служители на НСИ

София,

03.04.2024 г.